

Летуновська Н.Є.

к.е.н., асистент кафедри маркетингу та УІД

Сумський державний університет

м. Суми, Україна

АНАЛІЗ РИЗИКІВ, ЩО ВИНИКАЮТЬ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ

Валютний ризик є одним з найбільш важливих елементів ринкової економіки. Зазначимо, що з початку 70-х років ХХ ст. після відмови від фіксованої системи золотого стандарту більшість країн перейшли на режим плаваючого валютного курсу, що вплинуло на збільшення волатильності курсів та зростання кількості угод на валютному ринку. За таких умов зростає необхідність в обґрунтованому оцінюванні валютних ризиків та розробленні підходів до управління ними, що зводиться до їх уникнення чи зменшення впливу.

На сьогодні існує низка класифікацій валютних ризиків. З точки зору зарубіжних економістів К. Редхед і С. Хьюс [1] ризики, що виникають на валютному ринку, поділяються на чотири типові групи (трансляційні, транзакційні, операційні та приховані).

Трансляційні (бухгалтерські, розрахункові, балансові, конверсійні) валютні ризики виникають при розходженні величин активів та пасивів при перерахунку статей балансу в національну валюту. Наприклад, якщо австрійська компанія має дочірній філіал у Великобританії, то в неї є активи, вартість яких виражена у фунтах стерлінгів. Якщо в австрійській компанії немає достатніх пасивів у фунтах стерлінгів, що можуть компенсувати вартість активів, то компанія піддається ризику.

Транзакційні (економічні) валютні ризики виражають імовірність валютних втрат за конкретними транзакціями через зміну валютних курсів. Такі ризики виникають при здійсненні експортно-імпортних операцій та операцій з кредитування – при виникненні кредиторської чи дебіторської заборгованості в

іноземній валюті, за умови, що заборгованість виникла до зміни валютного курсу, а оплата повинна бути здійснена в період після неї.

Операційні валютні ризики виражаються в можливості несприятливого впливу змін валютного курсу на становище компанії на ринку – втрата конкурентоспроможності і, як результат, зниження прибутковості. Часто такі ризики мають суб'єктивний та більш імовірнісний характер.

Приховані валютні ризики – це всі перераховані вище види валютного ризику, які є, на перший погляд, не явними. Для прикладу, постачальник на національному ринку використовує імпорتنі ресурси, а компанія, що користується його послугами, неявно, але піддається операційному ризику, як-то ризик підвищення витрат постачальника, які змусять цю компанію підвищити ціни і на свою продукцію. До прихованих ризиків можна віднести ризики конвертації, тобто можливі зміни валютної політики держави, зокрема введення обмежень на обмінні валютні операції.

Для усунення можливих ризиків валютного ринку неодмінною умовою є системне прогнозування валютних курсів. До дієвих методів оперативного прогнозування валютного курсу відноситься експертний індивідуальний прогноз, метод детермінованого хаосу, методи технічного аналізу (графічний, математичний, хвилі Еліота). Серед методів короткострокового прогнозування валютних курсів можна виокремити експертний колективний прогноз, метод сценаріїв, стохастичний аналіз, методи графічного аналізу та нейромеревий аналіз. Для середньострокового прогнозування краще застосовувати метод колективного прогнозу, метод сценаріїв, фундаментальний аналіз та нейромеревий аналіз. У довгостроковій перспективі застосовують метод сценаріїв, фундаментальний аналіз, хвилі Еліота як метод технічного аналізу.

Зменшення впливу ризиків валютного ринку здійснюється за допомогою їх хеджування. Основні методи хеджування валютних ризиків [2]:

- 1) Метод валютних застережень – укладання торговельної угоди між покупцем та продавцем на перегляд суми платежу при зміні курсу валюти. Слабкою стороною цього методу є те, що визначити найбільш стійку валюту не

завжди можливо, особливо, коли мова йде про два чи більше різновиди грошових одиниць.

2) Метод форвардних операцій – це фактично укладання угоди купівлі-продажу будь-якого фінансового інструменту, поставка якого буде здійснена в найближчому майбутньому. Таким чином постачальник може застрахувати себе від несприятливої зміни курсу валют. У даному випадку покупець не має права розірвати контракт, а ціна при цьому фіксується в документі і не підлягає змінам. Цей метод дає можливість урахувати всі параметри угоди, як-то розміри, термін, ціна. Крім того, перевагою цього методу є можливість укладення угоди на довгостроковий період у будь-якій валюті.

3) Метод опціонів – це укладання контракту між покупцем і продавцем, який дає можливість першому придбати у встановлений термін валюту за оговореною вартістю, а другого – зобов'язує передати йому цю валюту у період дії контракту. Як правило, цей метод використовують невеликі підприємства, що прагнуть застрахувати свої валютні угоди від ризиків. Для цього методу характерні достатньо високі витрати.

4) Метод ф'ючерсних контрактів – полягає в укладанні угоди на обов'язкову купівлю або продаж валюти. Контракт застрахований обов'язковою передоплатою, тому не виконавши його, одна зі сторін зазнає фінансових збитків. Такий тип контракту є короткостроковим. Є найбільш розповсюдженим методом хеджування ризиків валютного ринку.

Таким чином, основні типи ризику, що виникають на валютному ринку, можливо вчасно спрогнозувати та усунути або нівелювати їхній вплив, для чого існує низка перевірених практикою методів хеджування такого виду ризиків.

Література:

1. Рэдхэд К. Управление финансовыми рисками [Електронний ресурс] / К. Рэдхэд, С. Хьюс. – Режим доступу : <http://justforex.ws/risk.html>.

2. Валютные риски: понятие, виды, методы хеджирования [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://banki-regionov.ru/news/valyutnye-riski-ponyatie-vidy-metody-hedzhirovaniya/>

Летуновська Н.Є. Аналіз ризиків, що виникають на валютному ринку / Н.Є. Летуновська // Збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток економіки та менеджменту в умовах інтеграційних процесів (м. Київ, 29-30 квітня 2016 р.). - К. : Аналітичний центр «Нова Економіка», 2016. - С. 30-31.